

UTM – decorată cu medalia „European Quality”

(Oxford, Marea Britanie, 2010)

UTM MESAGER UNIVERSITAR

Țara nu se poate ridica decât prin ingineri

Anul XVIII. Nr.9 (179). Noiembrie 2015.
Fondator: Universitatea Tehnică a Moldovei

UTM – Cavaler al Ordinului Republicii

(Chișinău, Republica Moldova, 2014)

Universitatea Tehnică a Moldovei are un nou rector – Viorel BOSTAN

În conformitate cu noul Cod al Educației, în luna septembrie a.c. la UTM a demarat procedura de alegere a rectorului. La Consiliul pentru Dezvoltare Strategică Instituțională, responsabil de organizarea alegerilor, au fost depuse trei dosare: Veaceslav BÂRDAN, conf. univ., dr., șef departament; Viorel BOSTAN, prof. univ. int., dr. hab., șef departament; Vasile MĂMĂLIGĂ, conf. univ., dr., decan. Alegerile s-au desfășurat în condiții democratice. Au fost organizate dezbateri preelectorale la facultăți, o dezbaterie publică generală pe universitate. Scrutinul a avut loc în data de 12 noiembrie 2015, între orele 8.00 și 17.00, la o singură secție de votare, cu exercitarea liberă a votului secret în cabine de vot. Cu un scor de 588 de sufragii (73,04%) din numărul de 805 cadre didactice titulare prezente la vot din 874 înscrise în liste, a câștigat detașat tânărul doctor habilitat, profesor universitar interimar Viorel BOSTAN.

fluidului în vecinătatea palelor cu profil aerohidrodinamic, care au făcut posibilă elaborarea unui concept original de proiectare a turbinei eoliene cu rotor basculant orientat la direcția vântului prin intermediul roților windrose cu profil aerodinamic (desemnată la Salonul de la Geneva-2013 cu Premiul Uninomial al Agenției Mondiale a Proprietății Intellectuale) și a conceptului microhidrocentralei cu rotor hidrodinamic cu pale cu ecrane transversale pentru conversia energiei eoliene și hidraulice în energie elec-

trică, termică sau mecanică. În 2013, pentru ciclul de lucrări privind soluțiile tehnice utilizate în cadrul proiectării și fabricării sistemelor de conversie a energiilor regenerabile a fost desemnat „Savantul Anului”. Ulterior, în baza cercetărilor efectuate de-a lungul unui deceniu, a elaborat și susținut o performantă teză de doctor habilitat cu tema, „Modele matematice și metode de eficientizare a conversiei energiilor regenerabile în baza efectelor aerohidrodinamice”, care i-a adus aprecierea CNA, fiind prima în lista nominalizărilor Concursului național cu mențiunea „Teză de doctor habilitat de excelență a anului 2014”.

Experiența tânărului profesor și savant a fost solicitată și în elaborarea microsatelitului „Republica Moldova”. A condus câteva teze de licență privind calculul structurii de rezistență a microsatelitului. A inițiat un set de lucrări cu masteranzii privind continuarea cercetărilor în domeniul conformării structurii de rezistență a satelitelui la parametrii pe care îi dezvoltă nava care va lansa în cosmos satelitul. Din 2015 este directorul Școlii doctorale „Știința calculatoarelor, Electronică și Comunicații”, conducător de doctorat la specialitățile științifice „Teoria mașinilor, mecatronică” și „Modelare, metode matematice, produse de program”, în cadrul cărora un doctorand și-a susținut teza de doctorat și pregătește alți 5 doctoranzi în termen.

Rezultatele cercetărilor sale științifice au fost publicate în 5 monografii, dintre care 2 la Editura Springer, 1 manual, 175 articole științifice în reviste de specialitate recenzate, 22 brevete de invenție. Elaborările sale au fost demonstrate la Saloane Internaționale de Cercetări Științifice, Invenții și Transfer Tehnologic (Eureca, Bruxelles; Geneva; Arhimedes, Moscova, Inventica Ecolvent și EuroInvent, Iași; ProlInvent, Cluj-Napoca; Inventika, București; New time, Sevastopol, IWIS, Varșovia, INOVA, Zagreb etc.), fiind apreciate cu 45 de medalii de aur, 13 medalii de argint, 12 premii speciale, diplomă de excelență pentru rezultate în cercetare, Institutul Tehnologic din Massachusetts, SUA, 2003; Premiul AȘM pentru rezultate excelente, 2006; Premiul AȘM „Tânărului savant cu ocazia nopții cercetătorului”; Premiul Senatului UTM „Savantul Anului”, 2013; Premiul Republican al AȘM „Savantul Anului 2014”; Premiul Senatului UTM „Cel mai bun cadru didactic al Anului”, 2014; Membru de Onoare al Academiei Tehnice din România, 2015.

În noua sa postură de rector al UTM, îi urăm să dea dovadă de aceeași ardoare și inspirație. Într-un ceas bun!

Diplome pentru Laureții UTM ai Concursului Național „Teza de doctorat de excelență a anului 2014”

Pe 27 noiembrie 2015, în cadrul festivității de decernare a premiilor laureaților celei de-a XIV-a ediții a Expoziției Internaționale Specializate „INFOINVENT”, acad. Valeriu CANȚER, președintele Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare, a înmănat diplomele de Laureți ai Concursului Național „Teza de doctorat de excelență a anului 2014”.

dului Viorel BOSTAN, doctor habilitat în științe tehnice, UTM, cu nominalizarea „Teza de doctor habilitat de excelență” pentru lucrarea „Metode matematice și metode de eficientizare a conversiei energiilor regenerabile în baza efectelor aerohidrodinamice”, specialitatea 122.03. Modelare, metode matematice, produse de program / 242.01. Teoria mașinilor, mecatronică; dlui Nicolae TRIFAN, doc-

tor în științe tehnice, UTM, cu nominalizarea „Teza de doctor de excelență, gradul III” pentru lucrarea „Contribuții privind danturile angrenajelor precesionale prin deformare plastică”, specialitatea 242.01. Teoria mașinilor, me-

catronică. DI Valeriu DULGERU, doctor habilitat, profesor universitar, a primit Diploma de merit, cu nominalizarea „Conducător științific la teza de doctor de excelență în tehnică, gradul III, a dlui Nicolae TRIFAN”.

Senatul UTM a ales decanii a trei facultăți

În legătură cu expirarea termenelor de aflare în exercițiul funcției, în septembrie a.c. Senatul UTM a anunțat concursul de ocupare a funcțiilor de decan la trei facultăți. Pe 24 noiembrie 2015 Senatul UTM a validat rezultatele alegerilor celor trei decani.

Conf. univ., dr. Valentina BULGARU va deține un nou

mandat de 4 ani în postul de decan al Facultății de Industrie Ușoară.

Conf. univ., dr. Vladislav REȘITCA a fost reales decan al Facultății de Tehnologie și Management în Industria Alimentară.

Conf. univ., dr. Vasile CAR-TOFEANU va conduce în continuare cea mai mare facultate a UTM – Inginerie Mecani-

că, Industrială și Transporturi (FIMT), formată în urma comasării în 2014 a facultăților Inginerie Mecanică și Transporturi (IMT) și Inginerie și Management în Construcția de Mașini (IMCM).

Le urăm decanilor nou aleși succese în responsabilitățile misiunii de gestionare a facultăților și de organizare a studiilor!

BURSE DE MERIT - 2015

Centrul de Informații Universitare anunță concursul **Burse de Merit – anul de studii 2015-2016** pentru cei mai buni studenți ai țării, organizat sub egida Consiliului Rectorilor din RM, cu suportul financiar al BC Moldova Agroindbank și al Companiei **Orange Moldova**. Cei mai buni studenți și masteranzi vor beneficia de **50 de burse în valoare de 12.000 lei fiecare**.

La concurs pot participa cetățeni și rezidenți ai RM, cu vârsta maximă de 30 ani, studenți în ultimul an de studii (cu frecvență la zi, ciclul Licență), masteranzi în primul an de studii (cu frecvență la zi, admiși la Masterat imediat după absolvirea ciclului Licență) cu media notelor pentru toți anii de studii nu mai mică de 9 – științe sociale-umaniste, 8,5 – științe exacte, tehnice, medico-biologice și 8 – în cazul studenților cu dezabilități și/sau orfani.

Data limită de prezentare a dosarelor este 16 decembrie 2015, ora 17:00.

Informații suplimentare – pe www.eac.md și la sediul Centrului de Informații Universitare: mun. Chișinău, str. Pușkin, 16. Tel: (022) 221172, 221167, 068220072.

Un nou proiect didactic în cadrul Programului ERASMUS+

Pe 19 noiembrie 2015 la UTM a fost dat startul proiectului „Introducerea învățării bazate pe probleme în Moldova pentru sporirea competitivității studenților și a posibilităților de angajare a lor” în cadrul Programului ERASMUS+ „Acțiunea cheie 2 – consolidarea capacităților în domeniul învățământului superior”.

Scopul proiectului: îmbunătățirea calității programelor și metodologiilor de predare din învățământul superior al RM. Coordonator național: dr.hab., prof.univ. Larisa BUGAIAN, prorector UTM. Coordonator internațional: Romeo ȚURCAN, conf., Universitatea Aalborg, Danemarca. Parteneri locali: ASEM, Universitatea „A. Russo”, Bălți, Universitatea „B. P. Hașdeu”, Cahul, USMF „N. Testemițanu”, UTM. Parteneri externi din UE: Universitățile din Aalborg, Danemarca; Gloucestershire, Marea Britanie; Siegen, Germania; Institutul Regal de Tehnologie, Suedia. Parteneri asociați: Ministerul Educației, Agenția Națională de Asigurare a Calității în Învățământul Profesional, Consiliul Național al Organizațiilor Studentești din RM, Organizația pentru Dezvoltarea

Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii.

Obiective didactice, manageriale și logistice: elaborarea, testarea și implementarea curriculumului pentru 6 programe de studii la membrii consorțiului – 6 universități din RM

în baza noilor metodologii de predare, inclusiv a metodologiei învățării bazate pe probleme (PBL), învățării bazate pe întrebări (EBL) și simulări; instruirea personalului academic și managementului universitar în domeniul metodologiilor PBL și EBL,

abordării rezultatelor învățării și practicilor bazate pe TIC.

Costul proiectului (1,544 mil.euro) va fi finanțat din bugetul UE. Durata de implementare: 15 octombrie 2015 – 14 octombrie 2018.

La lansarea proiectului au par-

ticipat: John REILLY, prof. Universitatea din Kent, Marea Britanie; dr., conf. univ. Nadejda VELIȘCO, șef Direcție învățământ superior și dezvoltare a științei, Ministerul Educației, RM; dr., conf.univ. Andrei CHICIUC, președinte ANACIP; dr.hab., prof. univ. Viorel BOSTAN, rectorul UTM; dr., prof.univ. Petru TODOS, prim-prorector UTM; dr., conf.univ. Valentin AMARIEI, prorector UTM pentru formarea continuă și relații internaționale.

***

Pe 20 noiembrie 2015 echipa proiectului s-a convocat în primul atelier de lucru cu genericul „Învățarea bazată pe probleme – de la abordarea centrată pe profesor spre educație centrată pe student”. În atenția audiențelor au fost propuse comunicări ale profesorilor de la Universitatea din Aalborg, Danemarca: „Atunci când studenții preia conducerea” (Erik de GRAAFF), „Învățarea bazată pe probleme – modul de a angaja universitatea în procesul de învățare și dezvoltare a societății” (Olav J. SORENSEN), „Abordarea învățării bazată pe probleme la realizarea proiectului semestrial” (Romeo ȚURCAN).

Pius E. FRICK va deveni DHC al UTM

În ședința din 24 noiembrie a.c. Senatul UTM a aprobat propunerea privind conferirea titlului onorific de Doctor Honoris Causa dlui Pius Emanuel FRICK, reprezentant al Fundației Internaționale „Lichtenstein Development Service” (LED) în RM. Rezultatele colaborării cu Fundația LED și activitatea acesteia în vederea susținerii învățământului profesional-tehnic au fost prezentate de către conf. univ., dr. Valentin AMARIEI, prorector pentru formare continuă și relații internaționale, și conf. univ., dr. Maria VASILIEV, șef Departament Formare Continuă Cadre Didactice.

profesori din cadrul UTM; 25 – din colegiile agricole; 230 – din școlile profesionale.

S-au bucurat de succes și trainingurile de formare a competențelor de management organizational, la care au participat peste 400 de persoane implicate în managementul instituțiilor de învățământ profesional tehnic. În rezultat, au fost elaborate planurile de dezvoltare strategică pentru școlile profesionale implicate în

proiect și curriculumurile pentru meseriile de electrogazosudori, electricieni, bucătari, cofetari, cusători, tencuitori.

Proiectul CONCEPT a contribuit considerabil și la utilizarea instituțiilor de învățământ profesional tehnic cu utilaj și echipament didactic. În acest scop a fost implementată o strategie foarte eficientă: managerii și contabilii au fost instruiți cum să gestioneze resursele financiare, punându-se accent pe calitatea echipamentelor și utilajelor procurate și nu pe cantitatea acestora. Pentru cele 25 de instituții de învățământ profesional secundar implicate în Proiect au fost procurate echipamente în valoare de cca 10 mil. lei. Au fost renovate și dotate atelierele de instruire practică, căminele și blocurile sanitare ale instituțiilor respective. Investițiile în aceste scopuri se estimează la 6.797.148,00 lei.

La UTM a fost posibilă dotarea cu echipament modern a Centrului Universitar de Formare Continuă, crearea laboratoarelor și atelierelor de instruire practică la facultăți, destinate atât pentru instruirea practică a studenților, cât și pentru perfecționarea cadrelor didactice din școlile profesionale. În acest scop au fost prevăzute alocații în valoare de cca 2 mil. lei, distribuite în felul următor: Departamentul Formare Continuă a Cadrelor Didactice: sala de training (în incinta CEGHID), sala de conferințe (aula 6-210), Laboratorul „Psihopedagogia învățământului profesional tehnic” (aula 6-201A) – 1.318.760 lei; Laboratorul Catedrei TOAP la FTMIA – 231.416 lei; Atelierul de confecții la FIU – 97.087 lei; biblioteca acestuia – 8022 lei; Laboratorul de sudare la FIMIT – 273.318 lei.

Aceste realizări sunt înalt apreciate de elevi, studenți, părinți, managerii și cadrele didactice din cadrul instituțiilor de învățământ profesional tehnic, profesorii UTM, care au beneficiat în cadrul Proiectului CONCEPT de servicii de formare profesională continuă în domeniul psihopedagogiei învățământului profesional tehnic universitar.

Centrul de Formare Continuă al UTM și Fundația LED colaborează în cadrul Proiectului CONCEPT (CONSOLIDAREA SISTEMULUI DE EDUCAȚIE PROFESIONAL TEHNICĂ) deja de 8 ani. Obiectivul major rezidă în implementarea cursurilor de formare a abilităților profesionale și de predare pentru cadrele didactice din școlile partenere. Autorul și coordonatorul Proiectului CONCEPT este Pius E. FRICK.

Pe baza analizei situației în domeniu, în cadrul proiectului au fost identificate problemele existente și alocate mijloace financiare pentru depășirea acestora; au fost stabilite direcțiile prioritare menite să contribuie la consolidarea sistemului învățământului profesional-tehnic: formarea formatorilor; formarea continuă a cadrelor didactice; dezvoltarea instituțională; dezvoltarea bazei tehnico-materiale, a echipamentului necesar pentru instruirea practică.

Dlul Pius FRICK îi revine un rol incontestabil în selectarea partenerilor Proiectului CONCEPT și de monitorizare a realizării obiectivelor schițate, UTM fiind desemnată drept partener principal. Mai întâi au fost formați formatorii, selectați din rândurile cadrelor didactice ale UTM și implicați ulterior în activități de formare continuă a cadrelor didactice din învățământul profesional tehnic secundar și mediu de specialitate. În total au beneficiat de cursuri de formare continuă peste 1050 cadre didactice din instituțiile de învățământ profesional tehnic și 145 de cadre didactice din colegiile cu profil agricol.

A fost elaborat și Curriculumul de recalificare în domeniul pedagogiei învățământului profesional. În 20013-2015 au primit certificate de recalificare (30 credite) în domeniul pedagogiei învățământului profesional 31 de

Parteneri de la Universitatea Tehnică din Brno în vizită la UTM

Acum un an, la inițiativa acad. Ion BOSTAN, rectorul UTM, în cadrul unei vizite de lucru în țara noastră a delegației Universității Tehnice din Brno, Cehia, a fost semnat un Acord de colaborare cu UTM. Recent, doi profesori de la Facultatea de Construcții a universității-partenere din Brno au efectuat o vizită de documentare și instruire la Facultatea Urbanism și Arhitectură, UTM.

În cadrul unui atelier de instruire, în fața colegilor din cadrul Departamentului Alimentații cu Căldură și Gaze, Ventilație, doctorii ingineri Jana PARILKOVA și Jaroslav VESELY, profesori universitari și cercetători științifici la Facultatea de Construcții, UTB, au făcut o prezentare a aparatului electronic Z-METER IV, elaborat de cercetătorii universității-partenere, care, fiind înzestrat cu senzori foarte sensibili și conectat la un calculator, poate măsura prin sonde speciale forate cu diametrul de 25-30 mm până la o adâncime de 13 m următorii parametri ai corpurilor solide: umiditatea, temperatura și caracteristicile fizico-chimice ale substanțelor din care sunt alcătuite. Aparatul poate fi utilizat în procesul de instruire a viitorilor arhitecți și constructori, inginerilor din industria alimentară și protecția mediului ori în efectuarea unor valoroase cercetări științifice în dinamică. Z-METER IV este de neînlocuit și la expertiza stării edificiilor istorice, zidurilor, digurilor, coloanelor masive din piatră sau beton armat, solului ori cerealelor din silozuri, la depistarea substanțelor radioactive sau nocive, monitorizarea proceselor de alunecare a terenurilor și altor lucrări.

Spre bucuria profesorilor Departamentului Alimentații cu Căldură, Apă, Gaze și Protecția Mediului, colegii din Cehia au trans-

mis aparatul Z-METER IV în folosința FUA pentru o perioadă de 2 ani.

Dr., conf. univ. Valentin AMARIEI, prorector pentru formarea continuă și relații internaționale, UTM, a salutat inițiativa partenerilor cehi privind transmiterea aparatului Z-METER IV, menționând că acesta va fi de un real folos pentru pregătirea inginerilor la toate facultățile, care au tangențe cu parametrii măsurați de acesta.

La solicitarea profesorilor UTM, partenerii cehi s-au arătat dispuși să confecționeze gratuit, în scopuri instructive, și alte prototipuri de aparate similare, cu parametri prestabiliți. Totodată, colegii de la UTB, având o bogată experiență de conlucrare cu cercetătorii din Belgia, Bulgaria, Elveția, Italia, Letonia, Slovacia ș.a. țări, le-au propus gazdelor să participe în proiecte comune de cercetare prin programele comunitare „Eureka” și „Orizont 2020”.

Dr., conf. univ. Valeriu LUNGU, decanul FUA, le-a vorbit oaspeților despre preocupările curente și de perspectivă ale FUA, le-a mulțumit cordial pentru aparatul transmis în folosință și a acceptat cu bunăvoință ofertele de colaborare, iar dr., conf. univ. Constantin ȚULEANU, șeful Departamentului Alimentații cu Căldură, Apă, Gaze și Protecția Mediului al FUA, le-a demonstrat Laboratorul de excelență „Casa model”, recent amenajat.

UTM menține legături de colaborare pe multiple planuri cu peste 100 de instituții de învățământ tehnic superior de pe toate meridianele globului. Prin stabilirea relațiilor de conlucrare cu UT Brno, dar și întru realizarea obiectivelor Procesului Bologna, s-au deschis noi oportunități de mobilitate academică pentru corpul profesoral, cercetătorii și studenții UTM.

Doctorat

Pictura monumentală din Basarabia și RSSM între tradiție și modernism

Pe 10 septembrie 2015 Consiliul Științific Specializat D 31.651.01-01 al UTM i-a conferit Nataliei PODLESNAIA, lector FUA, gradul științific de doctor în studiul artelor și culturologie, specialitatea „Teoria și istoria artelor plastice”.

Cercetătoarea Natalia PODLESNAIA, sub îndrumarea dr. hab. Tudor STAVILĂ, director al Centrului Studiul Artelor al Institutului Patrimoniului Cultural (IPC), a abordat o tematică deosebit de importantă pentru teoria și istoria artelor plastice și valorificarea patrimoniului cultural național. Lucrarea sa de doctorat „Pictura monumentală din Basarabia și RSSM” reprezintă un prim studiu complex de analiză și sinteză privind evoluția și specificul picturii monumentale în spațiul nostru cultural, care scoate în evidență particularități-

le stilistice, artistice, tehnologice, tipologice, topografice și funcționale tradiționale în evoluție spre modernism ale celor mai reprezentative opere de pictură monumentală create în spațiul dintre Prut și Nistru în perioada 1812-1989.

Referenții oficiali, dr. Tereza SINIGALIA, prof. la Universitatea de Artă „G. Enescu” din Iași, dr. Tamara NESTEROV, conf.univ. IPC, au menționat importanța problemei abordate, determinată de existența operelor de pictură monumentală, moștenite din perioada vizată în spațiul bisericesc și laic, dar și de lipsa unor cercetări în teoria și istoria artelor privind apariția și evoluția tehnicilor de pictură monumentală bisericască și laică, compoziția și limbajul plastic al acestor opere în perioada de referință, influențele stilistice ale picturii monumentale, aspectele semantice ale lucrărilor.

Reflectând evoluția picturii monumentale ca proces artistic în sec.XIX-XX, cu evidențierea specificului acestei perioade și punerea în circuitul științific și artistic a celor mai importante opere, cercetătoarea și-a propus să elucideze condițiile sociale și contextul artistic, care au determinat dinamica evoluției picturii monumentale în spațiul istoric al Basarabiei și RSSM, să realizeze repertoriul imaginilor de pictură monumentală în baza analizei surselor scrise, arhivistice și celor obținute în urma investigațiilor pe teren; să scoată în relief contribuția artiștilor plastici, zugravilor, pictorilor care au creat lucrări de pictură monumentală prin metode al secco, frescă, mozaic, sgraffito, vitraliu; să evalueze operele de pictură monumentală în context istorico-artistic. În premieră, a fost stabilită di-

namica de dezvoltare și specificul acestui domeniu al artelor vizuale, cu relevarea etapelor lui de ascensiune și declin. O importanță aparte o are și crearea unui repertoriu ilustrativ de peste 160 de lucrări în domeniu.

Competitoria a soluționat următoarele probleme științifice: determinarea locului picturii monumentale autohtone din sec.XIX-XX în istoria artei și cultura națională; valorificarea operelor de pictură monumentală ca practică artistică distinctă a artelor; punerea în circuitul cultural-științific a numelor de artiști plastici care au creat în domeniul picturii monumentale.

Secretarul științific al Consiliului, Constantin SPĂNU, dr., conf. univ., a reiterat importanța teoretică a lucrării. Pentru prima dată, au fost puse în valoare științific și artistică creațiile a peste 50

de artiști plastici din sec.XIX-XX, care au configurat pictura monumentală națională.

Demersul științific propus de cercetătoare va putea fi utilizat ca suport didactic la predarea cursurilor despre pictura monumentală națională pentru studenții, masteranzii, doctoranzii facultăților de arte plastice și celor umaniste în cadrul istoriei artei plastice. Totodată, ar putea avea aplicare în muzeologie, restaurarea artistică

sau servi drept suport pentru un ghid al monumentelor de pictură monumentală destinat turismului autohton. Rezultatele științifice ale cercetării au fost prezentate în 12 articole publicate în reviste științifice naționale și internaționale, prezentate la conferințe din cadrul AȘM, Muzeului Național de Etnografie și Științe Naturale, Muzeului Național de Artă, Academiei de Muzică, Teatrul și Arte Plastice, UTM.

Accreditarea europeană a programului de licență „Electromecanică”

În 2014-2015 Catedra electromecanică și metrologie (EMM) a susținut evaluarea și acreditarea europeană a Programului de licență 524.1 ELECTROMECHANICĂ. La 19 mai 2015 Agenția de asigurare a calității AQAS din Germania a decis acreditarea acestuia pe un termen de 5 ani, constatând corespunderea acestuia cu standardele de Asigurare a Calității în Spațiul European al Învățământului Superior (ESG) și Cadrul European al Certificărilor (EQF).

Susținerea cu succes a examenului de evaluare și acreditare a fost posibilă grație suportului metodic și financiar oferit în cadrul Proiectului TEMPUS AQAEM „Development of Quality Assurance in Higher Education in Moldova”, coordonat de Universitatea din Leipzig, Germania, cu participarea Ministerului Educației al RM și a unor universități din Chișinău, Bălți, Cahul.

În ianuarie 2015 Comisia de experți AQAS a efectuat o vizită la UTM pentru a studia situația la fața locului, având întâlniri cu factorii de conducere ai UTM și ai facultății, profesorii catedrei, studenții, absolvenții, reprezentanții mediului de afaceri, angajatorii din domeniul electromecanicii, au vizitat sălile de studii, laboratoarele catedrei, biblioteca și cantina facultății.

Comisia a apreciat calificarea corpului profesoral-didactic al catedrei, activismul studenților, conectarea programului de studiu la tendințele actuale ale domeniului și necesitățile agenților economici, participarea profesorilor în cercetarea științifică, a studenților în creativitatea tehnică, continuitatea studiilor la masterat și doctorat, parteneriatul cu mediul de afaceri local și cu cel universitar internațional, utilizarea metodelor online de învățare-predare, perfecționarea continuă a laboratoarelor.

Programul ELECTROMECHANICĂ este ajustat la necesitățile economiei naționale și rigorile Procesului Bologna, îmbină tradițiile școlii

autohtone electrotehnice cu tendințele actuale de automatizare și informatizare. Catedra a adoptat o nouă concepție de formare bazată pe noțiunea de sistem electromecanic (cu generatorul sau motorul electric ca element principal) și comanda lui în scopul conversiei eficiente a energiei electromecanice. Actualizarea programului se bazează pe un feedback permanent cu actualii și foștii studenți electromecanici și cu angajatorii. Astfel, au fost consolidate cursurile de electronică de putere, controlere industriale, sisteme de reglare automată, automatizarea proceselor tehnologice, surse regenerabile de energie, obligativitatea studierii limbii engleze etc.

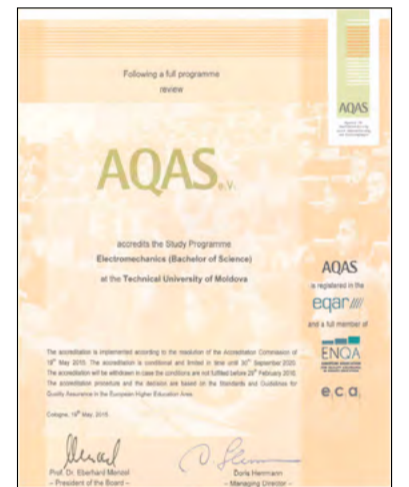
Redirecționarea programului de studiu spre comanda mașinilor și acționărilor electrice a permis ridicarea la un nou nivel a parteneriatului cu mediul de afaceri. Cu ajutorul partenerilor au fost deschise 3 laboratoare noi (echipamente electrice, controlere industriale, surse regenerabile de energie), create noi standuri și mostre experimentale, au fost organizate conferințe internaționale privind sistemele electromecanice. Mai multe companii locale preocupate de automatizarea proceselor tehnologice în baza sistemelor electromecanice reglabile și-au completat statele

cu absolvenți ai Catedrei EMM. De exemplu, compania „Salonix” din Chișinău a angajat în anul curent 6 absolvenți de-ai noștri, cu care au avut un contact permanent încă de la a. III de studii – le-au oferit locuri de practică plătită, proiecte de licență reale. Extinderea ariei de competențe a programului de studiu a permis ridicarea ratei de angajare în câmpul muncii a absolvenților electromecanici până la 90%.

Programul ELECTROMECHANICĂ este perfect integrat cu direcțiile de cercetare ale catedrei (convertizoare electrice speciale, surse regenerabile de energie, sisteme de tracțiune electrice ale troleibuzelor, sisteme electromecanice de putere pentru automatizarea și eficiența energetică a proceselor tehnologice) și realizate prin programe de cercetare internaționale și naționale cu participarea largă a profesorilor și a studenților. Circa 30% din tezele de licență au teme conectate la direcțiile de cercetare ale catedrei. 25-30% din absolvenți finalizează teza de licență cu confecționarea de mostre experimentale (sisteme electromecanice reglabile, surse regenerabile de energie, eficiența energetică a proceselor tehnologice, sisteme de comandă cu controlere industriale, acționarea electrică a strungului pentru gra-

vare 3D, acționări electromecanice ale brațului robotic, drone multimotoare etc.), demonstrând cunoștințe teoretice temeinice și abilitățile practice. Mulți studenți fac parte din echipele de realizare a proiectelor de cercetare, activează în cercurile de creativitate tehnică studențească, participă la expoziții cu mostre experimentale. În ultima perioadă mai mulți studenți electromecanici au fost menționați cu premii ale Senatului UTM pentru învățatură (Alexandru JALBĂ), creativitate tehnică (Vadim CAZAC), cea mai bună teză de licență (Adrian ȚURCAN, Victor DJAMALUTDINOV), premiul AGEPI (Ion COJOCARU, Mihai CHICU), bursa de excelență (Sergiu SAVIN, Mitrofan CURTI), bursa Guvernului (Alexandru JALBĂ). Absolvenții Mitrofan CURTI și Eugen NICORICI au obținut burse de masterat ERASMUS.

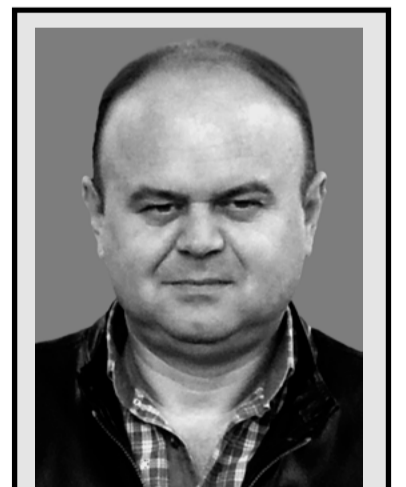
Decizia AQAS privind acreditarea Programului ELECTROMECHANICĂ este însoțită de un șir de recomandări pentru perfectarea în continuare a procesului de studiu. Catedra a schițat un plan de activități întru realizarea recomandărilor, care prevede: elaborarea unui nou Plan de studii cu opțiuni de finalitate orientate spre angajarea în câmpul muncii, continuarea studiilor la masterat; specializarea individuală a studenților prin proiecte multidisciplinare sau cu tematică individuală de an și de licență; cursuri pentru studii individuale; extinderea cursului de Limba engleză până la 4 semestre; predarea la a.III și IV a unor discipline în limba engleză; majorarea cotei activităților practice până la 55-60%; extinderea stagiului de licență de la 30 până la 120 zile; completarea fondului de carte al bibliotecii cu literatură de specialitate; constituirea Comitetului de cooperare facultate-mediul de afaceri și a Asociației de absolvenți ai FEIE, elaborarea unor activități menite să contribuie la sporirea vizibilității

Certificatul AQAS de acreditare a Programului de licență „ELECTROMECHANICĂ”

specialităților ingineresti și orientarea profesională a absolvenților de licee și colegii.

Ilie NUCA, dr., conf. univ., șef Catedră EMM

COLECTIVUL

Universității Tehnice a Moldovei exprimă profunde condoleanțe familiei POPOVICI în legătură cu decesul prematur al angajatului UTM

Mihai POPOVICI
13.07. 1971 – 30.11. 2015

Suntem cu gândul și cu sufletul alături de cei care au avut privilegiul să-l cunoască.

Dumnezeu să-l odihnească în pace.

Un nou centru de excelență la FTMIA

Pe 4 noiembrie a.c., cu ocazia inaugurării Centrului de excelență didactico-științific și de instruire continuă în domeniul alimentației publice, în holul FTMIA au fost expuse realizări de ultimă oră ale catedrelor Tehnologie și organizarea alimentației publice (TOAP), Tehnologie produselor alimentare, Enologie, Chimie, Limbi Moderne, Filiei Francofonă „Tehnologii Alimentaires” și filialele bibliotecii UTM la FTMIA.

Decanul FTMIA, dr., conf. univ. Vladislav REȘITCA, a salutat prezența la eveniment a rectorului UTM, acad. Ion BOSTAN, a decanilor FCIM și FIMIT, dr. Ion BALMUȘ și dr. Vasile CARTOFEANU, a oaspeților din țară și de peste hotare, partenerilor de afaceri, sponsorilor, corpului profesoral, studenților, absolvenților facultății.

Unul din principalii sponsori, ing. Christian MORATH, director general al rețelei comerciale LINELLA, a menționat că susținerea acordată pentru crearea acestui centru are menirea de a susține producătorii autohtoni: prin pregătirea cadrelor contribuim la dezvoltarea serviciilor de alimentație publică.

Reprezentantul LED, Pius FRICK, s-a declarat mulțumit de investiția făcută în dotarea cu echipament performant a acestui laborator de excelență, menționând că instruirea capitalului uman în sfera alimentației publice constituie o contribuție importantă la dezvoltarea RM.

Ruxanda ȚURCANU, reprezentantă a Filialei Chișinău a Oficiului Europei Centrale și Orientale a AUF, a opinat că prin darea în exploatare a acestei platforme educaționale și de cercetare UTM se evidențiază ca fiind una din cele mai dinamice

universități din cadrul AUF.

De fiecare dată vin cu bucurie la facultatea pe care am absolvit-o în 1974, la Catedra TOAP, unde m-am format ca inginer în alimentația publică, a menționat ing. Nicolae PETRAȘCU, patronul restaurantului Casa Nunții NOROC. În 1995 am fondat prima instituție din capitală specializată în organizarea evenimentelor festive. Suntem „cei mai vechi” în materie de tradiție și experiență, dar rămânem primii în ceea ce privește confortul oferit și străduința pe care o depunem în amenajarea încăperilor, pregătirea și servirea bucatelor. Centrul va contribui la pregătirea specialiștilor de înaltă calificare pentru alimentația publică din RM, continuând frumoasele tradiții în pregătirea specialiștilor și stabilirea parteneriatelor cu agenții economici.

Valeria ACRISTINII, studentă, a. IV: „Am venit să învăț la FTMIA acum 3 ani și mă conving că am făcut o alegere corectă: de rodul muncii noastre au nevoie toți cetățenii.”

La invitația decanului FTMIA, panglica inaugurală a fost tăiată de acad. Ion BOSTAN, Pius FRICK și ing. Christian MORATH. Participanții la solemnitate au vizitat Centrul inaugurat, unele săli de clasă și laboratoare ale Catedrei TOAP, au degustat bucate originale pregătite de studenții FTMIA.

Catedra TOAP (șef catedră – dr., prof. univ. Olga DESEATNICOV) a fost creată în 1973. Aici este organizată instruirea inginerilor-tehnologi cu studii universitare, calificarea inginer licențiat în domeniul tehnologiei și managementului alimentației publice. Absolvenții sunt angajați în activități de producere, managerială, proiectare și cercetare în domeniul alimentației

publice: în serviciile de control al calității, în laboratoare de profil alimentar (tehnologie și sanitar-epidemiologice), în colegii, universități, ministere de resort etc.

Catedra asigură instruirea (nivel licență, masterat, doctorat) la specialitatea „Tehnologia și managementul alimentației publice” și la Filiera francofonă „Tehnologii Alimentaires”. Profesorii participă în calitate de formatori ai cadrelor didactice din învățământ profesional tehnic secundar în cadrul Proiectului CONSEPT, precum și în alte activități de dezvoltare a sistemului de învățământ profesional din domeniu.

Cercetările științifice la catedră se realizează în cadrul temei generale „Ameliorarea valorii nutritive și a compoziției chimice a produselor alimentare”. Direcțiile principale de investigații sunt: Suplimentarea cu micronutrienți a produselor alimentare, Elaborarea procedurilor tehnologice de reducere a componentelor antinutritivi și toxici din alimente și Evaluarea calității produselor de cofetărie cu fibre alimentare. Rezultatele cercetărilor științifice au fost

prezentate la simpozioane, seminare, conferințe regionale și internaționale.

Catedra dispune de laboratoare de tehnologie generală a alimentelor, toxicologie și securitatea alimentelor, tehnologia preparării bucatelor culinare și de cofetărie, examen organoleptic a preparatelor culinare și de cofetărie, indici fizico-chimici de calitate a alimentelor. Noua platfor-

mă vine să completeze ultima verigă în instruirea inginerilor în alimentația publică. Aici studenții, masteranzi, cadrele didactice din învățământul profesional-tehnic din RM, specialiștii din restaurante, cafenele, baruri, cofetării, alte unități ale alimentației publice vor învăța arta servirii bucatelor, secretele amenajării meselor festive, alte aspecte ale profesiei.

Cele două zone ale Centrului – de Instruire Practică și de Formare Continuă, reorganizate și reutilitate în 2012-2015, au o capacitate de instruire de 30 de persoane și sunt destinate activităților curriculare și extracurriculare cu studenții, specialiștii în domeniu, care necesită o calificare profesională suplimentară, formării continue a cadrelor din învățământul profesional secundar.

Studenții geodezi, topografi și cartografi la practică în România

În perioada 5-25 iulie 2015, 13 studenți ai Facultății Cadastru, Geodezie și Construcții, UTM, sub conducerea lect. asist. Ion ȘUMLEANSCHI de la Catedra geodezie, cadastru și geotehnică, au beneficiat de stagii de practică geodezică de teren (gr. GTC-1309) și de fotogrammetrie, topografie inginerească și cadastru (gr. GTC-1210) la Universitatea Tehnică de Construcții București, Facultatea Geodezie, Centrul Național de Cartografie din București, Oficiul Cadastru și Publicitate Imobiliară ILFOV București, diverse șantiere de construcții.

Practica s-a realizat în baza programelor și planurilor de studii la specialitatea Geodezie, topografie și cartografie din RM, compatibile cu cele din România, ceea ce a facilitat implicarea plenară a studenților noștri în procesul stagiilor de practică.

Astfel, studenții gr. GTC-1309 (Măxim ANENCO, Ion BRODEȚCHI, Vadim BORDENIUC, Victor CĂTANĂ, Tudor BOTEZ, Nicolae MORARI, Ilie ZILIBORS) au fost încadrați în echipe mixte la practica geodezică și de teren cu colegii de la UTCB, fapt ce a permis o strânsă comunicare și un eficient schimb de opinii între ei. Practica geodezică a fost divizată pe două etape: planimetrie și altimetrie, fiecare având specificul său, în funcție de instrumentele geodezice, metodele de măsurare și prelucrare a datelor topo-geodezice de teren. O adevărată provocare pentru studenții noștri a fost lucrul cu instrumentele geodezice Theo 010A, Theo 020 A și B, NI 007, care sunt diferite de instrumentele din dotarea UTM.

Studenții gr. GTC-1210 (Margareta GLAVAN, Eugeniu GROZA, Mihail LUNGU, Petru OBADĂ, Ecaterina PAȘCAN, Natalia POPESCU) și colegii lor români au avut un program variat: practica de topografie inginerească, practică de teren la Turnul de Parașuțiști din București, unde au excelat în determinarea înălțimii turnului prin metode topo-geodezice, precum și la diverse întreprinderi și șantiere de construcții

din București. Stagiarii s-au pătruns de responsabilitatea enormă pe care o are inginerul geodez în trasarea axelor construcțiilor mici, mijlocii și mari la determinarea tasărilor și deformațiilor construcțiilor. Pe șantierele de construcții ei au avut posibilitatea să discute cu profesioniști cu o experiență de peste 40 de ani în domeniu.

Practica de fotogrammetrie a fost executată prin vizite la Centrul Național de Cartografie din București, unde au fost implicați în procesul de producere la stații digitale fotogrammetrice moderne, începând de la crearea unei hărți (colectarea și prelucrarea fotogrammetrică a datelor) și finalizând cu produsul fotogrammetric OrtoPhotohartă.

Practica de cadastru s-a desfășurat în Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară (OCPI) Ilfov, subordonat Agenției de Cadastru și Publicitate Imobiliară din România, unde s-a lucrat asupra documentației cadastrale de birou și de teren, s-au întreprins vizite în teren pentru executarea măsurătorilor cadastrale. Studenții au realizat deosebirile dintre Legislația cadastrală din România și cea din RM, în special, asupra procedurii de înre-

gistrare a bunurilor imobile.

În finalul stagiului studenții au susținut un examen final, care a constat în realizarea dosarului de practică pe echipe și prezentarea cunoștințelor acumulate pe durata stagiului de practică. Profesorii UTCB au apreciat buna pregătire a studenților UTM în domeniul geodeziei, topografiei, cartografiei, fotogrammetriei, topografiei inginerești, cadastrului.

Aducem sincere mulțumiri administrației UTM, implicit rectorului, acad. Ion BOSTAN, și prorectorului pentru formare continuă și relații internaționale, conf. univ. Valentin AMARIEI, precum și rectorului UTCB, prof. univ., dr. ing. Johan NEUNER, decanului Facultății de Geodezie, prof. univ., dr. ing. Dumitru ONOSE, directorului Departamentului Cadastru și Topografie, prof. univ., dr. ing. Petre Iuliu DRAGOMIR, pentru susținerea acordată în dezvoltarea procesului educațional la specialitatea Geodezie, topografie și cartografie.

Livia Nistor-Lopatenco,
șef Catedră geodezie,
cadastru și geotehnică,
conf. univ., dr.

Ziua Studentului la UTM

17 noiembrie, consemnată din 1941 ca Ziua internațională a studenților, a fost marcată cu fast de tinerii studioși de la UTM. Majoritatea lor au fost prezenți la „Balul Bobocilor Interuniversitar – 2015”, desfășurat în incinta clubului Faraon, pentru a susține perechea

ce ne-a reprezentat.

DIO Victoria și VARTOLOMEI Victor, studenți ai anului I la Facultatea de Tehnologie și Management în Industria Alimentară, sunt „bobocii” care s-au plasat pe locul II printre reprezentanții universităților din RM.

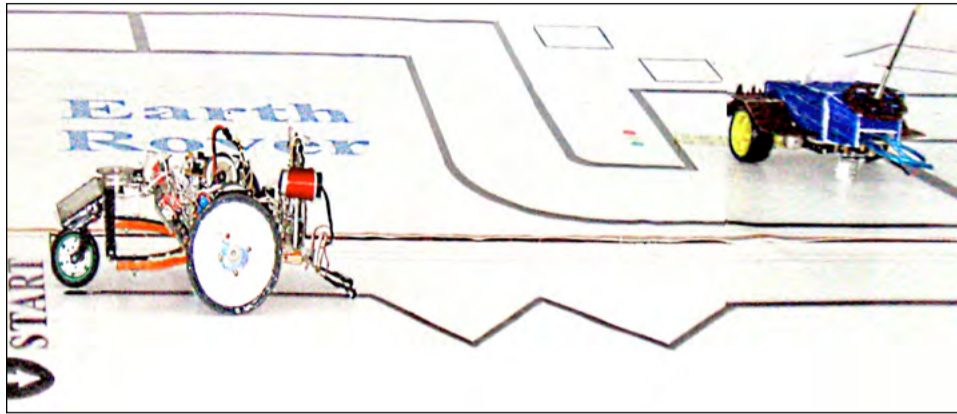
Concurs studentesc internațional

EARTH ROVER - 2015

Roboți-păianjen care îndeplinesc anumite comenzi sau care pot supraveghea locuința în timp ce nu vă aflați acasă. Sunt doar unele din invențiile studenților pasionați de robotică, care s-au întrecut la inventivitate în cadrul celei de-a IV-a ediții a Concursului studentesc internațional „Earth Rover-2015”, desfășurată în perioada 17-21 noiembrie 2015 la FCIM-UTM.

La concurs au fost admise 10 invenții în domeniul sistemelor robotice mobile, elaborate de două echipe de la Colegiul Politehnic din Chișinău, cinci echipe ale UTM și trei echipe din țările vecine, respectiv câte una de la Universitatea Politehnică din București, Universitatea din Cernăuți și Universitatea din Vinnița. Fiecare echipă este formată din 3 studenți și un profesor-îndrumător.

Timp de două zile echipele au trudit de zor, demonstrând prin dispozitivele inteligente create cunoștințe profunde în domeniu, ingeniozitate și creativitate tehnică. Pentru a parcurge traseele stabilite, aceste dispozitive sunt capabile să reacționeze foarte fin la surse de lu-

mină, la anumite culori sau vibrații, pot efectua anumite operații mecanice sau digitale, iar datorită programelor speciale cu care sunt înzestrate, pot colecta și transmite la distanță anumiți parametri ai stării mediului ambiant. Acestea pot fi utilizate ca material ilustrativ în procesul de instruire, iar unele mostre ar putea fi valorificate cu succes în arta militară, studierea spațiului cosmic, industrie, transport, protecția mediului, agricultură, prestarea serviciilor, energetică, medicină și alte domenii de activitate umană.

La final a fost ales cel mai bun proiect.

Locul I a revenit echipei Universității Politehnice din București. Robotul creat de băieții din România este înzestrat cu senzori, cu ajutorul cărora poate să detecteze linia. În

spatele acestui robot au stat alții 17. Ideea este propice pentru halele foarte mari, unde roboții (sau rețele întregi de roboți) sunt programați să ducă echipamente pe un traseu prestabilit – din punctul A în punctul B.

Locul II a revenit echipei UTM-1 și a Universității din Cernăuți. Dispozitivul UTM-iștilor poate fi numit universal, acesta poate fi propus copiilor pentru a se juca, poate fi adaptat pentru a fi folosit în agricultură sau chiar pentru a fi trimis în spațiu, în cazul unei scheme mai sofisticate. Iar studenții de la Cernăuți au încercat să impresioneze cu un robot-păianjen. Acesta poate fi lăsat în curte pentru a urmări cine vine când stăpânul nu e acasă. Camera video poate înregistra imaginile pe un anumit server, înregistrările urmând a fi vizualizate în timpul liber.

Locul III a fost distribuit echipei UTM-4, a Colegiului Politehnic-1 și a Universității din Vinnița.

Potrivit decanului FCIM, dr. conf. Ion BALMUȘ, activitățile incluse în programul concursului urmăresc dezvoltarea profesională a studenților și evaluarea aptitudinilor

de lucru în echipă pentru elaborarea unui proiect funcțional în domeniul sistemelor robotice mobile. Condițiile concursului au fost ca dispozitivele să aibă o greutate cât mai mică, să fie făcute cu o investiție minimă și să poată să meargă pe un traseu prestabilit.

EduSoft Hackathon

Statisticile anului 2014 arată că examenul de BAC la matematică nu a fost susținut de 50.74% dintre elevi. În ultimii trei ani Ministerul Educației a echipat cu calculatoare aproximativ 100 de școli, dar utilizarea softurilor educaționale în procesul de instruire rămâne a fi foarte redus.

Plictisii de metodele învechite de predare a materiilor, dornici ca orele de matematică să devină mai dinamice și mai atractive, studenții FCIM-UTM, pasionați de IT și Apps Development, au inventat aplicații pentru studierea matematicii în școli. Acestea au menirea de a stimula interesul elevilor și a spori eficiența predării matematicii prin bucuria mobilizatoare a... jocurilor.

Aplicațiile au fost create în cadrul primului concurs educativ EduSoft Hackathon, desfășurat în perioada 9 octombrie-7 noiembrie 2015, cu suportul financiar al Fondului pentru Inovații PNUD, Guvernului Danemarcei, Centrului de Governare Electronică, Ministerului Educației, ATIC și a companiilor din domeniul IT – Endava, StarNet, Microsoft.

Hackathon-ul EduSoft prezintă un exercițiu practic pentru studenți, în cadrul căruia ei au avut posibilitatea să facă schimb de idei și să primească feedback sau recomandări din partea mentorilor. Concursul a durat câteva săptămâni. În etapa finală s-au regăsit șase din cele opt echipe participante, care și-

au prezentat aplicațiile în fața unui juriu format din profesori de matematică, informatică, reprezentanți ai ministerului de resort și ai Centrului de Governare Electronică.

Locul I a fost cucerit de echipa Konio Softworks (Vasile SCHIDU, Luca SCHIDU, Maxim BĂRCU, Alex CULEVA, Nicu MAXIAN) cu aplicația Mathyx, pe care o consideră mai motivatoare decât camerele de la examenele de BAC. La nivel de realizări, echipa a soluționat problema de neînțelegere între profesori și elevi. Aplicația este creată atât pentru profesori, cât și pentru elevi. La finalizarea testării, toate rezultatele sunt analizate și sunt formate rapoarturi în format pdf cu scorul acumulat și nota fiecărui elev. Aplicația este flexibilă în orice domeniu, fiind utilizată pentru orice obiect, este de tip cross-platform, creată în limbajul Java, disponibilă acum în Play Market.

Locul II a revenit echipei Bord to Code (Eugeniu CERNEI, Vadim ELADII, Vergiliu VACAROV, Vasile VIERU, Victor TALPA) cu aplicația MATH – un produs care nu are nevoie de acces la internet, oferindu-le elevilor plăcerea de a se juca. Platforma constă din jocuri educaționale formate din două părți, prima parte care constă din partea teoretică, cu informația preluată din manuale, și a doua care constă din jocuri educaționale create cu ajutorul tehnologiei Unity. La finalizarea fiecărei lecții este un test care va oferi elevului o notă la tema respectivă.

Locul III a fost obținut de echipa Floating Point (Andrei ROȘCA, Ion PASCARI, Vlad SUSOROV, Grigore CUȘNIR, Eugen DAVID) cu pagina web MathPoint, care integrează toate temele din matematica pentru clasele a V-a – a XII-a. După crearea unui profil, elevii pot rezolva diverse situații, fiind stimulați cu insigne pentru efortul depus. Pe pagină este inclus un clasament cu top.

Câștigătorii Hackathonului au primit premii din partea companiilor StarNet, Endava și Microsoft. De asemenea, toți membrii echipelor învingătoare au primit gratis bilete la Startup Weekend Moldova 2015.

În finalul concursului, vice-ministra Educației, Nadia CRISTEA, a acordat certificate de participare eficientă în dezvoltarea soft-ului moldovenesc studenților Mihai MOVLAN, Victor MUCA, Dorin LUCA, Iurie MARUSIC, Diana ARTIOM, Cristina ALESEA, Vasile POPA, Vasile ȚARANOVICI, Alex SCHIN, Cezara IFTODII, Alexei ȘARȘUN, Mihail URMANSCHI, Victor OSIPOV, Ecaterina DONCIU, Valeria CERNOLEV.

La fel, au fost aduse mulțumiri tuturor mentorilor și profesorilor care au fost alături de participanți pe parcursul concursului.

Organizatorii concursului consideră că utilizarea aplicațiilor și softurilor relevante pentru studierea matematicii ar putea contribui la eficientizarea procesului didactic și îmbunătățirea performanței elevilor.

Viceministra Educației,

Nadia CRISTEA: „Tehnologiile informaționale în procesul de învățământ determină schimbarea paradigmei ca disciplinele școlare să devină mai accesibile și prietenoase atât copiilor, cât și profesorilor”.

Igor BERCU, Manager e-Servicii Sectoriale, Centrul de Governare Electronică: „Acest Hackathon demonstrează că tehnologiile dezvoltă modele mult mai sofisticate ale lumii reale”.

Alexandru OPRUNENCO, specialist politici PNUD Moldova: „Soluțiile sunt viabile doar dacă utilizatorii participă în procesul de creare, iar educația este un domeniu dinamic care necesită un schimb continuu de informații de la profesori la elevi și viceversa. Creând condiții ca aceștia să învețe prin colaborare și să utilizeze tehnologiile informaționale în proces, putem spera să îi pregătim pentru complexitatea și schimbarea continuă cu care vor face față după școală”.

Invitație marca IT

[http://\[082-22-81-01/\] .each\(char => char++\)](http://[082-22-81-01/] .each(char => char++))

#ITMIXERNIGHT

Ascensiunea industriei IT generează noi standarde de promovare și informare. O recentă inițiativă de acest gen s-a făcut remarcată prin distribuirea pe billboard-urile din Chișinău și pe rețelele de socializare a unui cod alături de hashtag-ul #ITMIXERNIGHT. Este vorba de o metodă creativă de promovare a unui eveniment pentru specialiștii IT de înaltă calificare.

Pentru a obține invitația, doritorii sunt provocați să parcurgă câțiva pași: să decripteze codul, să rezolve un quiz cu întrebări din IT ca în final să afle data, ora și locul desfășurării evenimentului.

Doar unii dintre cei care și-au propus dezlegarea enigmei și, eventual, să participe la acest eveniment inedit, au reușit să descifreze această combinație de litere și cifre:

[http:// \[082-22-81-01/\] .each\(char => char++\)](http://[082-22-81-01/] .each(char => char++)).

Grăbiți-vă să decodați mesajul. Organizatorii evenimentului au lăsat să se înțeleagă că și premiile vor fi la fel de neobișnuite ca și întreaga campanie!

Conceptul creativ pentru eveniment este pentru prima dată aplicat în Moldova, anterior fiind implementat cu succes în SUA și mai multe țări ale Europei.

Cu „Astronomia” – mai aproape de stele

Amplasat în campusul universitar Râșcani al UTM, Centrul Național de Tehnologii Spațiale (CNTS) devine o veritabilă platformă națională de cercetare și instruire. Recent, Centrul a găzduit festivitatea de lansare a manualului „Astronomie”, apărut la Editura „Liceum”. Autorii, distinșii profesori de fizică și astronomie Ștefan TIRON și Ion NACU, și-au invitat colegii de la Facultatea de Fizică a USM, prietenii de la Ministerul Educației și UTM, angajați ai editurii care au îngrijit volumul, reprezentanți ai mass-media pentru a-și împărtăși rodul muncii lor de mai mulți ani asupra manuscrisului.

Acad. Ion BOSTAN, directorul Centrului Național de Tehnologii Spațiale, rectorul UTM, i-a felicitat călduros pe autori cu ocazia

acestei noi apariții editoriale, a menționat volumul impunător de material factologic, și-a exprimat admirația față de ținuta poligrafică elevată a cărții, dar și încrederea că prin lectura unor asemenea manuale cititorii „vor fi mai aproape de stele”. Domnia sa a menționat că, la o eventuală reeditare, lucrarea urmează a fi completată cu noi date despre contribuția cercetătorilor și inginerilor din țara noastră la studiul spațiului cosmic, inclusiv fabricarea conservelor pentru cosmonauți, elaborarea programelor de dirijare a navelor spațiale și a unor aparate pentru cercetări experimentale în cosmos ș.a.

În altă ordine de idei, directorul CNTS a făcut o trecere în revistă a dispozitivelor aflate în

dotare: Pendulul Foucault, Satelitul moldovenesc, Telescopul UTM, Stația terestră de supraveghere a zborului primului satelit moldovenesc etc., s-a referit la perspectivele de dezvoltare și extindere a CNTS. De asemenea, a mulțumit Ministerului Educației pentru suportul acordat la procurarea unor echipamente importante și a anunțat că Centrul este deschis mereu pentru elevii și studenții dornici să-și completeze cunoștințele acumulate în cadrul orelor de fizică și astronomie.

Specialiștii prezenți la festivitate au apreciat cu cele mai relevante calificative noul manual de astronomie, menționând că acesta este unul de pionierat în țara noastră, care va acoperi integral predarea cursu-

lui de astronomie generală, au evidențiat originalitatea lucrării și utilitatea materialului pentru elevi și studenți, dar și calitatea tipografică excelentă a celor peste 300 de imagini și 16 planșe color ce completează textul celor 13 capitole structurate într-o consecutivitate logică și coerentă.

Despre valoarea acestei noi apariții editoriale vorbește și faptul că manualul a fost înalt apreciat și recenzat pozitiv de către dr. hab., prof. univ. E. GHEORGHIȚĂ, șef catedră la Universitatea de Stat din Tiraspol cu sediul la Chișinău, dr. M. REABOV, profesor la Universitatea Națională din Odessa, și dr. hab. V. ZAKHOZHAY, profesor la Universitatea Națională din Harkov.

Doi generali de armată din același sat

Lansarea pe 6 mai a.c. a volumului autobiografic al generalului Nicolae PETRICĂ „Eu mi-aș repeta viața...” i-a avut ca oaspeți pe directoarea bibliotecii UTM Zinaida STRATAN (moderatoarea evenimentului), decanul FIMIT, conf. univ., dr. Vasile CARTOFEANU, decanul FCIM, conf. univ., dr. Ion BALMUȘ, colegi de catedră, prieteni, studenți.

Pătruns de o mare dragoste pentru Patrie și neam, autorul dezvăluie în carte cele mai vibrante momente trăite în copilărie, în satul de baștină Babele, azi Oziornoe, r. Ismail, Ucraina (localitate care, de altfel, a dat neamului românesc două personalități de excepție în domeniul artei militare: pe generalul de armată Alexandru AVERESCU și generalul de brigadă Nicolae PETRICĂ), despre școlile în care a învățat, colhozul din satul natal, participarea la construcția unui canal de irigație din Crimeea în calitate de mașinist-buldozerist, activitatea desfășurată pe Capul de pod Cocieri și eforturile depuse pentru constituirea Armatei Naționale ca șef de direcție, șef al Marelui Stat Major, comandant al Armatei Naționale, prim-vice-ministru al Apărării al RM; constată cu durere tentativele din ultimele două decenii de destrămarea Armatei Naționale, sperând că aceasta va deveni un veritabil atribut al suveranității, o școală a vieții și a bărbăției pentru noile generații de cetățeni ai RM.

Grație insistenței și perseverenței sale, și-a văzut visul împlinit: în peste 25 de ani de carieră militară tumultuoasă a parcurs calea de la cursant până la general. Astăzi, fiind deja în retragere, continuă cu aceeași ardoare să activeze în calitate de șef al Catedrei Militare a UTM, a menționat Alexandru MARIN, directorul Editurii „TEHNICA-INFO”.

Prietenul său, colonelul (r) Vasile RADU, președintele Organizației Cadrelor în Rezervă și Retragere „Henri Coandă”, filiera Iași, l-a felicitat pe autor cu ocazia apariției acestui volum, subliniind că a scrie o carte este un act civic de mare curaj. Nu este scriitor de meserie, dar a avut îndrăzneala să aștearnă memoriile unei vieți de om și a făcut-o cu măiestrie, cum și-a făcut, de altfel, și datoria de ofițer, indiferent de vremurile în care a activat: până la destrămarea URSS sau după constituirea statului suveran Republica Moldova. Citindu-i memoriile, descoperim un om deosebit, cultivat, responsabil, cu o bogată experiență de viață, prin care ne îndeamnă să medităm asupra sensului existenței umane.

Colegul de catedră, colonelul (r) Mihail ȘTEFĂNEȚ, a făcut o amplă trecere în revistă a conținutului cărții, subliniind rolul ei cognitiv-educativ pentru elevi, studenți, viitori ostași și cursanți ai instituțiilor militare de învățământ. Școala vieții este dură, dar interesantă și trebuie trăită cu demnitate, cu fruntea sus. Iar pentru a evita ruptura dintre generații, trebuie să ne bazăm pe experiența înaintașilor noștri.

Un mesaj de salut a rostit și colonelul Mihail BUCLIȘ, comandantul (rectorul) Academiei Militare „Alexandru cel Bun” din RM, evocând cu emoții în glas momentele plăcute din carte. Autorul a demonstrat că este un adevărat patriot al acestui neam, un profesionist de marcă, un cetățean activ și îndrăzneț, care a pășit întotdeauna în primele rânduri și nu s-a ascuns nici pentru o clipă în spatele ostașilor sau al colegilor-ofițeri. Vă mulțumim, stimate coleg mai în etate, pentru carte, pentru lecțiile de omie din ea. Subscriem la concluzia: orice război este o tragedie, iar un război civil, cum a fost cel din raioanele de est ale RM sau cel declanșat acum în Ucraina, este o tragedie dublă.

În finalul evenimentului generalul Petrică a mulțumit celor prezenți pentru aprecieri, reiterând că dacă ar fi să-și trăiască viața încă o dată, ar repeta-o cu plăcere...

Trecutul nu se uită...

Puținii ani de copilărie fericită, trăiți la Ursoaia, jud. Tighina, i-au fost înnegurați de grele încercări: mama Fevronia DANILESCU, pe care abia o mai ține minte, s-a stins sfâșiată de un obuz în august 1944; iar tatăl Matfei VÎRȚAN a decedat subit în 1945. Astfel, la 8 ani abia împliniți, Tudor a devenit capul familiei, sprijinul celor două surioare mai mici, Liza și Raisa. Deși le rămase de la părinți o gospodărie instărită, după ce „eliberatorii” le-au măturat podul și ograda, cei trei orfani s-au pomenit lipiți pământului. Niște oameni miloși din sat i-au dus la internate: fetele au nimerit la Soloneț, lângă Soroca.

Îndurând foame și umilință (obiectele erau predate în limba rusă, iar el nu avea de unde știe), după șapte clase de școală-internat și-a continuat studiile și a absolvit școala medie-internat din Soroca. Apoi a devenit student la Facultatea de Istorie a Institutului Pedagogic „I. Creangă” din Chișinău. Datorită faptului că și-a ales drept

specialitatea, dar și studiilor în domeniul filosofiei, finalizate cu titlul de doctor și doctor habilitat, Tudor VÎRȚAN a rămas peste ani un împătimit filosof al vieții, care își cinstește Neamul, Patria, Istoria, Limba, Cultura, Credința strămoșească, un admirator al frumosului, îndrăgostit de codrul cu izvoarele, de câmpia cu florile și cerul cu stelele...

Aceste concluzii le putem trage lecturând trilogia filosofico-lirică apărută recent: „De trecut îmi amintesc...” (Chișinău, 2013, Tipografia SIRIUS), „Trecutul nu se uită...” (Chișinău, 2014, Editura LABIRINT) și „Vremurile tinereții mele” (Iași, 2015, Editura STEF). Ele înmănușează meditațiile autorului asupra sensului existenței umane, acumulate de-a lungul unei vieți de om – la școală, la facultate la Chișinău, la doctorat la Kiev, la postdoctorat la Moscova, pe durata activității la Catedra filosofie a USM, pe post de șef catedră la UTM și la ULIM ori, mai recent, în calitate de pensionar.

Autorul a găsit o mo-

dalitate reușită de a îmbina poezia cu filosofia. În pofida zăpezilor adunate în plete, rămâne cu sufletul tânăr și romantic, tentat să afle slova „ce exprimă adevărul”. Prin cuvântul artistic, încearcă să atragă atenția asupra categoriilor filosofice perene despre esența lumii, materie și natură, timp și spațiu, existență și devenire, unitate și infinit, libertate și determinism, necesitate și întâmplare, cultură și civilizație, societate și om, condiția umană și problema fericirii, exprimându-le printr-un limbaj versificat.

Îmbrățișând pseudonimul BASARABEANUL, autorul ține să sublinieze că oriunde l-ar fi purtat vitregiile sorții, sufletul său a rămas mereu acasă, la baștină, la leagănul copi-

lăriei, la vatra părintească, la locul odihnei de veci a celor dragi, ținându-l cu rădăcinile ancorate adânc în plaiul basarabean. „Secretul” vitalității sale este dezvăluit și în majoritatea bucăților publicate: „Mi-dor de glia strămoșească”, „Ochii mamei și acum mă urmăresc”, „Să văd ale părinților morminte”. Prin vâlul melancoliei, ca printr-o ceață ușoară, străbat razele speranței și încrederei în viitor. „Voinței tale, viață, mă închin” – acesta ar putea fi motto-ul întregii sale creații.

Chiar dacă, modest din fire, fostul coleg de catedră Tudor VÎRȚAN susține că nu pretinde lauri poetici, nu ne impune un stil poetic anume, chiar dacă piesele cuprinse între copertile trilogiei ni se prezintă doar ca niște me-

daloane filosofice rimate, totuși, în cele câteva sute de pagini găsim și scipiri poetice, mostre de autentică poezie. Pentru autor limba noastră-i apă vie, razele amurgului în adânc de beznă plâng, cerul este un ocean de apă albastră, Carpații sunt soldați la datorie, iar omul e om atâta timp cât gândește: „Să trudești fără să judeci, nu e de ajuns”.

Cu cât înaintează în timp, cu atât eroul liric este atașat de trecut, de oglinzile memoriei, și rămâne vie credința că există, totuși, tinerețe fără bătrânețe. Și aici filosofia nu cedează în fața poeziei.

Mihai BRAGA,
dr., conf. univ.,
șef Catedră
științe socio-umane,
UTM

Nicolae Mogoreanu – un senior al energiei

Asociația Comitetul Național Român al Consiliului Mondial al Energiei (CNR-CME) a marcat în anul curent 9 decenii de existență. Cu această ocazie, CNR-CME s-a întrunit într-o Adunare Generală, în cadrul căreia 8 personalități, care prin experiența și cunoștințele dovedite și-au câștigat un prestigiu bine meritat și recunoaștere de specialiști energeticieni, s-au învrednicit de titlul de Membru Onorific al Asociației CNR-CME. Printre ele se numără și dl Nicolae MOGOREANU, conf. univ., dr. în științe tehnice la Catedra electroenergetică, șef Departament Resurse umane, secretariat și relații cu publicul, UTM. Cu acest prilej, buletinul informativ al CNR-CME – „MESAGER ENERGETIC” (nr.159, 2015) – a publicat un amplu interviu, pe care îl reluăm cu unele prescurtări.

O viață ca un roman, o familie căreia istoria i-a trasat destinul, o carieră profesională impresionantă. Așa s-ar putea descrie într-o singură frază povestea vieții domniei sale. Am dorit să aflăm mai multe despre distinsul profesor al UTM, care reprezintă un reper de moralitate, verticalitate, tenacitate, știință, cultură, modestie.

Licențiat al Facultății de Energetică, UTM, promoția 1969, și-a dedicat întreaga carieră profesională învățământului superior. Este doctor în științe tehnice din 1976, doctoratul fiind obținut la Moscova cu teza „Intensificarea proceselor de prelucrare a aliajelor Ni-Cr prin metode electrofizice”. Rămânând în învățământ, a fost asistent universitar, șef de lucrări, conferențiar, profesor, șef al Departamentului Cercetare al UTM, decan al Facultății de Energetică. Este un dascăl pasionat, își iubește meseria și are calde legături de suflet cu studenții săi. Este în paralel președintele Asociației Consumatorilor de Energie din Moldova, membru în Consiliul Consultativ al Ministerului Economiei, membru în Grupul de lucru al Comisiei de Stat pentru Supravegherea Activității de Întreprinzător și în Consiliul Confederației Naționale a Patronatelor din RM. Cu specializări în Rusia, Cehoslovacia, Germania, Franța, Canada, SUA, România privind utilizarea energiei electrice, echipamente electrice, sisteme și echipamente electroenergetice, iluminatul electric, este bine ancorat în realitatea tehnică a RM, participă activ la evenimente științifice și tehnice din țară și din străinătate. Este autorul a peste 95 de lucrări și articole prezentate și publicate în țară și în străinătate, a 3 brevete de invenție și a 11 cărți tehnice în domeniile: metode electrice de tratare a materialelor, principii ale managementului energetic, procese industriale și tehnologice, elaborarea mecanismelor de stimulare pentru utilizarea eficientă a resurselor energetice etc.

În noiembrie 2014 i-a fost conferit ordinul „Gloria Muncii”, în semn de înaltă apreciere a meritelor sale deosebite față de stat, pentru munca îndelungată și prodigioasă în domeniul său de activitate și pentru înalta măiestrie profesională.

– **Dle profesor, am citit recent un interviu al dvs. intitulat „De neamul Mogorenilor – sau un nepot se mândrește cu bunelul său”, publicat la Chișinău. M-au impresionat cele povestite de dvs. despre atrocitățile acelor vremuri, suferințele, nedreptățile prin care a trebuit să treceți, dar și tenacitatea cu care ați muncit și ați luptat ca să vă impuneți în lumea științifică. Ce ne puteți spune despre anii aceia?**

– Aveam doar 3 ani când l-au închis pe tata. Din perioada aceea îmi amintesc mai clar doar de două vizite făcute la pușcăria din Soroca, unde era închis tata, de un clopoțel pe care el mi l-a dăruit într-una din vizite și de niște plăcinte gustoase, deplute cu buruieni, în timpul foametei din 1947. Mama

oficială, pădurea din sat și acum e numită „pădurea lui Mitea Mogoreanu”, deși a fost naționalizată demult.

– **Pare incredibil că ați rezistat, copil fiind, aceluia drum de calvar. Când v-ați reintălnit cu tatăl dvs.?**

– Eu cu bunica ne-am întors în 1958, iar părinții și fratele mai mic, în 1959. În 1960, fratele mai mare, elev la Colegiul Feroviar din Habarovsk, s-a transferat la Colegiul Feroviar din Kiev. Tata a venit la noi în 1951. Deși avea numai un picior, s-a angajat de la mină ca supraveghetor al sistemului de ventilare. Și mama a lucrat la mină, ca su-

care aveau vechime de muncă. Am susținut 5 examene, acumulând 23 puncte din 25. Am fost admis. În perioada aceea nu aveai prea multe specialități de ales. Electricitatea mi-a plăcut din școală – elev fiind, am asamblat un redresor electromecanic, care a funcționat.

La angajarea în serviciu, n-am scris nimic în autobiografie despre tata și deportarea noastră. Însă în 1970-1971, în cadrul institutului au avut loc mai multe evenimente cu caracter ideologic, concedieri în masă. După o adunare de partid, am realizat că acea campanie de concedieri nu se terminase. M-am dus la decanul facultății (de origine armeană) ca să-i cer un sfat. El a vorbit cu șeful de personal, a reușit să-l convingă să rămân în institut. M-au obligat însă să scriu o anexă la biografie, în care să precizez că eu și părinții mei fusese-

răm deportați. Fratele meu mai mare, Iacob, făcuse și el energetica. Eram studenți buni, ceea ce a fost determinant pentru soarta noastră. Teza de doctor am susținut-o fiind relativ tânăr. S-a deschis apoi perspectiva de a pleca peste hotare, la stagii de perfecționare sau în delegații de serviciu în țările socialiste, cu excepția României. În 1978 am fost inclus în lista candidaților pentru un stagiu de 10 luni peste hotare, însă am fost respins de „partcom”. Eram deja șef al Departamentului Cercetări științifice, aveam multe comenzi din afara Moldovei și teme de cercetare cu regim special, credeam că am și eu dreptul să plec la specializări în străinătate. În 1983 am fost propus să merg într-o delegație în Polonia, dar dosarul mi-a fost iarăși respins. În 1984 a apărut posibilitatea să plec în Cehoslovacia. Povestea s-a repetat. L-am întrebat direct pe reprezentantul serviciului special: „De ce stăruieți să faceți din mine un dușman al țării?” S-a arătat mirat de întrebare: „Cu o asemenea biografie, îndrăzniți să vreți să plecați în străinătate?” Eram doctor în științe de 8

ani, publicasem deja 2 cărți, aveam și brevete de invenție. Am lucrat permanent la Facultate. Asta era viața mea! Ce obiecții mai aveau?

– **Cum ați reușit să vă impuneți cu atâta prestanță în cadrul UTM, pe care nu ați trădat-o nicio clipă?**

– Când eram student, nu mă gândeam că voi fi cadru didactic. Iar fiind cadru didactic, nu mă așteptam că la 37 de ani să mi se propună să fiu șef la Departamentul Cercetare al Institutului Politehnic, prin care anual se realizau cercetări în volum de 4,5-5,0 mil. de ruble. Apoi, nici prin gând să-mi treacă că mi se va propune să particip la concursul pentru postul de decan al Facultății de Energetică, pe care l-am și câștigat (1989). De peste 50 de ani trăiesc sub același acoperiș, este și facultatea mea.

– **În septembrie 2012 ați fost co-semnatar, alături de alți profesori ai UTM, al unui Apel adresat părinților, fraților și surorilor de la țară, îndemnându-i să nu dea crezare ideilor prezentate în presă de guvernarea comunistă și să nu fure viitorul copiilor și nepoților lor, votând comunistii. V-ați adresat și elitei intelectualității din RM, rugând să ia atitudine întru binele generațiilor care vin. Cum a fost primit de societate acel Apel?**

– Unele așteptări au fost atinse, însă departe de ceea ce se aștepta (vorbește cu amărăciune). Cu regret, societatea civilă, ONG-urile funcționale practic lipsesc în RM, cele existente sunt dezbinat, iar presa scrisă și electronică e angajată politic.

– **Ca președinte al Asociației Consumatorilor de Energie din RM, ați realizat studiul „Sectorul energetic: corupție sau proastă guvernare?”, în cadrul Transparency International-Moldova, pentru analizarea fenomenelor generatoare de corupție în sectorul energetic. Ce ecou a avut acesta în sectorul energetic și în societate?**

– Ideea acestui studiu a apărut în epoca comunistilor, însă publicarea sa putea avea consecințe nefaste atunci, deoarece Voronin și apropiații lui erau atinși direct. Odată cu schimbarea

conducerii politice a apărut și posibilitatea realizării și publicării acestuia. Studiul a fost primit foarte bine, însă a fost de folos mai mult celor care au comis fapte de corupție. Astăzi, corupția în sistemul energetic s-a plasat ierarhic mai sus și se bucură de o acoperire politică puternică.

– **Energetica pare a fi o pasiune în familia dvs. Fiul dvs. a urmat și el Facultatea de Energetică, iar acum se află în Canada. Puteți spune că, într-un fel, el v-a răzbunat copilăria și tinerețea dvs. chinuită?**

– Și fratele meu mai mare, Iacob, a fost energetician, o persoană bine văzută în Moldova. În perioada independenței a fost mulți ani viceministru al Economiei și a avut frumoase realizări: de exemplu, portul de la Giurgiulești a fost pornit și, practic, finalizat de el. Mă bucur că feciorul meu, Ghenadie, și familia lui au o viață bine aranjată în Toronto. Este însă trist că ceea ce a realizat el în altă țară, nu poate fi implementat și acasă. Nepotul meu, Alex Tudor, de 18 ani, se află în pragul alegerii viitoare profesii. Acum doi ani, fiind în ospeție la Chișinău, a lucrat mult cu o carte de electrotehnică foarte bună, l-am dus și la facultate, i-am demonstrat diferite efecte. Sper că va deveni energetician și el.

– **Cum apreciați relațiile bilaterale dintre specialiștii din România și RM?**

– Acum 25 de ani am avut primele noastre contacte cu Universitatea „Politehnica” București. Cu eforturile prof. Nicolae Golovanov, acestea s-au extins treptat. Suntem foarte recunoscători și dlui Gh. Bălan pentru organizarea FOREN-ului. Întrunirile științifice din România ne oferă posibilitatea de a simți pulsul energiei moderne. Profit de această ocazie să aduc sincere mulțumiri energeticienilor din România pentru susținerea ce ne-o acordă pe parcursul mai multor ani!

– **Sunteți în permanentă activitate, perfect ancorat la realitatea tehnică și socială a RM. Ce le recomandați generațiilor tinere de astăzi?**

– Încerc să-i conving că toate cunoștințele acumulate astăzi reprezintă investiții de lungă durată, care, cu siguranță, le vor fi necesare în viitor. Energetica se modernizează permanent și capătă noi direcții de dezvoltare. Există suficient teren pentru a se manifesta.

– **Dle profesor, ați dezvăluit în acest dialog o personalitate complexă. Sunteți un model de luptător, ați putut depăși obstacolele unui regim comunist inuman și nedrept și ați urcat sus, în ciuda unor condiții vitrege. Ați demonstrat ce înseamnă generozitatea, munca și cât de mult contează comunicarea și înțelegerea între oameni. Vă mulțumesc pentru modul în care v-ați deschis sufletul în fața noastră.**

prof. Elena RATCU,
consilier CNR-CME,
București

avea 25 de ani, bunica – 56 și 4 copii: unul de 3 ani, doi de 5 și unul de 7 ani. Bunicul murise în 1940, iar tata era la închisoare. Am fost urcați în camioane militare și duși sub escortă pe un drum al pătimirilor ce a durat 56 de zile, într-un vagon pentru vite, fără aer, apă și mâncare suficientă, pe o caniculă cumplită. În vagonul acela erau vreo 12 familii. Drumul s-a terminat pe 27 august... Am fost deportați în Extremul Orient, înspre Kamceatka, la nord de Habarovsk, stabilindu-ne în satul Cekdoman.

– **Din ce „vină” vă deportaseră?**

– Ne-au deportat pentru că bunelul meu, Mitea, om harnic și gospodar, răzeș la origine, avea în posesie vreo 40 ha de pământ unde era și o pădure și vreo 50 ha arendate. Mai avea câteva sute de oi și porci, câteva perechi de cai și vite cunute. Era un om înstărit, pe munca lui cinstită, dar pentru asta eram considerați culaci. În actele

praveghetor la pompele de evacuare a apei. Era o muncă brută pentru o femeie, în condiții groaznice, dar acolo nici nu găseai altceva de lucru. În satul în care am locuit era o școală foarte bună, datorită colectivului său de pedagogi, cu toții buni profesioniști, având și ei soarta de deportați sau eliberați din închisoare.

– **Pe vremea aceea, cadrele universitare care fuseseră deportate întâmpinau probleme în cariera profesională. Dvs. cum ați reușit să depășiți aceste probleme?**

– Bunica provenea dintr-o familie cu cărți în casă și, când ne-am întors în Moldova, m-a înscris la o școală dintr-o comună românească. Mă descurcam bine, profesorii de chimie și fizică îi trimiteau la mine pe elevii din clasele mai mari să-i ajut la rezolvarea problemelor. Am intrat la studii universitare în 1961. Competiția era mare: 6-7 concurenți pe un loc, 80% de locuri fiind destinate celor

am susținut-o fiind relativ tânăr. S-a deschis apoi perspectiva de a pleca peste hotare, la stagii de perfecționare sau în delegații de serviciu în țările socialiste, cu excepția României. În 1978 am fost inclus în lista candidaților pentru un stagiu de 10 luni peste hotare, însă am fost respins de „partcom”. Eram deja șef al Departamentului Cercetări științifice, aveam multe comenzi din afara Moldovei și teme de cercetare cu regim special, credeam că am și eu dreptul să plec la specializări în străinătate. În 1983 am fost propus să merg într-o delegație în Polonia, dar dosarul mi-a fost iarăși respins. În 1984 a apărut posibilitatea să plec în Cehoslovacia. Povestea s-a repetat. L-am întrebat direct pe reprezentantul serviciului special: „De ce stăruieți să faceți din mine un dușman al țării?” S-a arătat mirat de întrebare: „Cu o asemenea biografie, îndrăzniți să vreți să plecați în străinătate?” Eram doctor în științe de 8

Liceeni de la Soroca, Ungheni, Orhei, Cahul și Chișinău în vizită la Filiera francofonă

Profitând de atmosfera autumnală cu soare blând din 27 octombrie 2015, peste 40 de elevi ai claselor absolvente din liceele „C. Stere” din Soroca, „I. Vodă” din Cahul, „V. Alecsandri” din Ungheni, „I. L. Caragiale” din Orhei, „V. Alecsandri” și „M. Eminescu” din Chișinău au dat curs invitației Filialei Chișinău a Oficiului Europei Centrale și Orientale a Agenției Universitare a Francofoniei de a vizita UTM, în special Filiera francofonă „Technologies Alimentaires”, Facultatea Tehnologie și Management în Industria Alimentară, Centrul Universitar de Informare și Ghidare în Carieră.

Gazda evenimentului, dr., conf.univ. Vladislav REȘITCA, decanul FTMIA, le-a împărtășit liceenilor momente din trecutul și prezentul facultății, i-a îndemnat să-și continue studiile la FTMIA-UTM. Facultatea dispune de o bază didactică de instruire modernă, colaborează cu unități industriale din RM, Spania, Franța, România în vederea organizării stagiilor de practică ale studenților. Inginerii pregătiți aici sunt în mare căutare la întreprinderile industriei alimentare și alimentației publice, în instituțiile de cercetare științifică și de proiectare, în laboratoare de profil alimentar. Mândria facultății o constituie cei peste 260 de absolvenți ai Filierei, care activează în cadrul AUF.

Dr., conf. univ., Valentin AMARIEI, prorector pentru formarea continuă și relații internaționale, i-a felicitat pe elevi cu prilejul primei lor vi-

zite la UTM, subliniind că aici își putea forma o carieră profesională de succes.

Ruxanda ȚURCANU, responsabilă de l'Antenne de Chișinău, a menționat că AUF întrunește peste 800 de universități. Filiala Chișinău sprijină inițiativele frumoase ale universităților din RM afiliate la AUF. În urma unei întâlniri cu studenții a. I., dânsa a găsit oportun să organizeze o vizită a liceenilor la Filiera pentru a-i familiariza cu oportunitățile de formare profesională de la UTM. Filiala constituie o punte de legătură între învățământul preuniversitar și cel universitar, facilitând accesul la studii în limba franceză.

Dr., conf. univ. Aurica CHIRSANOVA, directoarea Filierei francofone, a amintit că Filiera a fost creată în 1997 de către dr., conf. univ.

Jorj CIUMAC și are deja 12 promoții. Majoritatea disciplinelor de studii se predau în limba franceză. În unele activități didactice participă și profesori invitați din cadrul universităților AUF. Filiera colaborează fructuos cu universități din Chișinău, dar și din Galați, Cluj, Suceava, Plovdiv, Sofia, Toulouse, Rennes, Nantes, Gent, Quebec. Filiera Francofonă oferă tinerilor o oportunitate inedită de a deveni ingineri în industria alimentară, capabili să facă față concurenței de pe piața muncii din țară, dar și din UE, a mai precizat directoarea Filierei francofone.

Elena GUȚU, metodist coordonator la Centrul Universitar de Informare și Ghidare în Carieră al UTM, le-a vorbit liceenilor despre condițiile admiterii la studii la UTM,

iar profesorii FTMIA Anatol BALANUȚĂ, Artur MACARI, Olga DESEANTICOV, Boris CARABULEA i-au familiarizat cu specificul catedrelor enologie, tehnologia produselor alimentare, tehnologia și organizarea alimentației publice.

Liceenii au vizitat sediul Filierei Francofone, Centrul de excelență de cercetare în domeniul oenologiei, Secția de microvinificație, Centrul didactico-științific în domeniul păstrării produselor horticole, laboratoarele de tehnologie a vinului, produse obținute prin fermentare și produse destinate alimentației publice, secțiile de prelucrare a produselor lactate și din carne din cadrul Centrului tehnico-științific de implementare a tehnologiilor avansate „Etalon”.

Aniversări

Anatolie CASIAN

S-a născut la 17 noiembrie 1935 în s. Colicăuți, r. Briceni, într-o familie de învățători. După terminarea cu medalie de aur a școlii nr. 2 din Edineț a fost înscris la Facultatea de Fizică și Matematică a Universității de Stat din Chișinău, pe care a absolvit-o cu mențiune în 1957. Sub conducerea acad. V. MOSCALENCO, urmează doctoranura la Catedra fizica teoretică, iar în 1965 susține teza de doctor în fizică și matematică.

În 1960-1969 a lucrat la AȘM ca cercetător științific, secretar științific al secției științe fizico-tehnice și matematice. Concomitent, în 1962-1963 a fost stagiar la Universitatea „M. Lomonosov” din Moscova, sub conducerea acad. N. BOGOLIUBOV. În 1967-1969 a fost detașat în calitate de profesor la Universitatea din Algeria. Ulterior, la invitația acad. S. RĂDĂUȚAN, se transferă la IPC, ca șef al Catedrei mecanica teoretică. Din 1970, timp de șase ani, a exercitat și funcția de secretar științific al Consiliului IPC.

În 1976 este transferat la Filiala din Moldova a Institutului de Surse Electrice al Asociației Științifice și de Producere „Kvant” din Moscova, unde avansează până în funcția de director. În 1988 susține teza de doctor habilitat. În 1990 i se conferă titlul de profesor universitar. Imprimă procesului de predare un nivel metodic-științific înalt, predă cursul de mecanică în limbile română, rusă, franceză, engleză. Sub conducerea sa au fost susținute 7 teze de doctor și 2 teze sunt în curs de pregătire.

Autor a peste 300 de publicații științifice, inclusiv 2 monografii, 7 lucrări didactice. Conducător la 20 de teme științifice, conducător de echipă în 5 proiecte internaționale: INTAS-96-535, USA N00014-97-C-0219, CRDF-MRDA Nr ME-3010, INTAS-01-0184, STCU 5344. Alături de alte patru echipe din Anglia, Germania, Bulgaria, Letonia și o firmă din Anglia, participă la realizarea unui proiect științific internațional FP7 308768, finanțat de UE.

La acest popas aniversar, mult stimat profesor, savant și manager, primiți cele mai sincere felicitări, urări de sănătate și noi realizări creative!

Ion BALMUȘ, dr., conf. univ., decanul FCIM

Târgul locurilor de muncă a îndreptățit așteptările

Pe 19 noiembrie 2015 studenții și absolvenții UTM și ai Colegiului Tehnic și-au dat întâlnire la Târgul locurilor de muncă și a stagiilor de practică, în cadrul căruia au luat cunoștință de ofertele companiilor angajatoare din țară.

Evenimentul are o importanță deosebită pentru absolvenții și studenții celor 65 de specialități ingineresti studiate la UTM și la Colegiul Tehnic, a menționat conf. univ., dr. Valentin AMARIEI, prorector pentru formarea continuă și relații internaționale. Este o primă probă de validare a cunoștințelor pe care le posedă tinerii ingineri. Târgul oferă oportunități de a găsi un loc de practică, cu eventuale posibilități de angajare. Aducem sincere

mulțumiri Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM) pentru implicare în organizarea Târgului, asigurarea cu materialele de orientare în cariera profesională și angajarea în câmpul muncii a absolvenților noștri.

Sfaturi utile au adresat studenților Ion HOLBAN, director general al ANOFM, dr., conf. Victor POGORA, decanul FEIE, Sergiu DĂNTU,

directorul CEGHID, Nicolae MICȘANSCHI, șeful secției relații cu întreprinderile.

În cadrul Târgului a fost organizată și o masă rotundă. Reprezentanții CEGHID și ai companiilor au discutat despre pregătirea cadrelor, organizarea practicii de producere, oferte de angajare a absolvenților.

La încheierea Târgului, Nicolae MICȘANSCHI, șeful secției relații cu întreprinderile al

CEGHID, a relatat:

UTM este unica instituție de învățământ tehnic superior, acreditată de stat, care pregătește specialiști de înaltă calificare pentru majoritatea ramurilor economiei naționale. În scopul organizării eficiente a procesului de studii, stagiilor de practică și plasării absolvenților în câmpul muncii sunt stabilite parteneriate cu peste 160 de agenți economici.

Organizarea Târgului locurilor de muncă a devenit deja o frumoasă tradiție. Anul acesta au participat 52 de companii din diverse ramuri, care au propus 412 locuri de muncă și 230 de locuri pentru practică. Cele mai solicitate au fost specialitățile IT, teleradiocomunicații, energetice, transporturi, construcții de mașini, marketing.

Arcadie NISTREAN

DI Arcadie NISTREAN, dr. în științe tehnice, conf. univ. la Departamentul „Inginerie și Management Industrial” (DIMI, FIMIT), activează la UTM de 48 de ani. S-a născut la 4 septembrie 1940 în s. Tărășăuți, r. Novoselița, reg. Cernăuți. După absolvirea școlii medii nr.2 din Novoselița (1958) își continuă studiile la Tehnicul Cooperatist din Cernăuți (1961). În 1963 este înmatriculat la Institutul Politehnic din Lvov, peste 2 ani se transferă la Institutul Politehnic „S. Lazo” din Chișinău (IPC), specialitatea „Tehnologia construcțiilor de mașini, mașini-unelte și scule”. După absolvirea în 1968 a IPC este invitat la Catedra TCM, propunere pe care a onorat-o fără ezitare, activând și azi la Alma Mater.

În 1985 a susținut teza de doctor în tehnică la Universitatea Agrară din Chișinău cu tema: „Majorarea productivității prelucrării electrochimice a paletelor turbomotoarelor” (cond. șt.: dr. hab., prof. univ. Boris SAUȘCHIN).

De-a lungul anilor a ținut cursurile „Scule așchietoare”, „Tehnologia de producere a SA”, „Teoria așchierii metalelor”. Este unul din fondatorii acestor cursuri și ai Catedrei mașini-unelte și scule, coautor la primul manual „Scule așchietoare” scris în limba română.

A publicat peste 100 de articole științifice; a prezentat rapoarte la peste 20 de conferințe științifice naționale și internaționale, este deținător a 5 brevete de invenție, a publicat peste 20 de îndrumare metodice pentru lucrări de laborator, proiecte de an și de licență, a elaborat 3 suporturi de cursuri.

Pentru rezultate marcante în activitatea profesională și contribuții esențiale în dezvoltarea și consolidarea UTM, a fost decorat cu „Insigna de Onoare” și „Medalia de Aur” ale UTM.

Colegiul Departamentului Inginerie și Management Industrial și studenții FIMIT îl felicită călduros cu prilejul frumoasei aniversări și îi urează multă sănătate (că-i mai bună decât toate), succese remarcabile în activitatea didactico-științifică, prosperitate și fericire în familie!

Tiraj: 2000
Comanda: 51111

EDITOR – Universitatea Tehnică a Moldovei

ECHIPA REDACȚIEI:

Marina Romanciuc (redactor-șef) – 079755352,

Ion Vârțanu (corespondent) – 079476956

Dorian Saranciuc (fotograf) – 079412277,

Oleg Tataru (design) – 079405973.

Tiparul: Întreprinderea de Stat „Combinatul Poligrafic din Chișinău”
Înregistrare la Ministerul Justiției al RM cu nr. 42 din 16.02.1998.

E-mail: romanciuc.marina@gmail.com